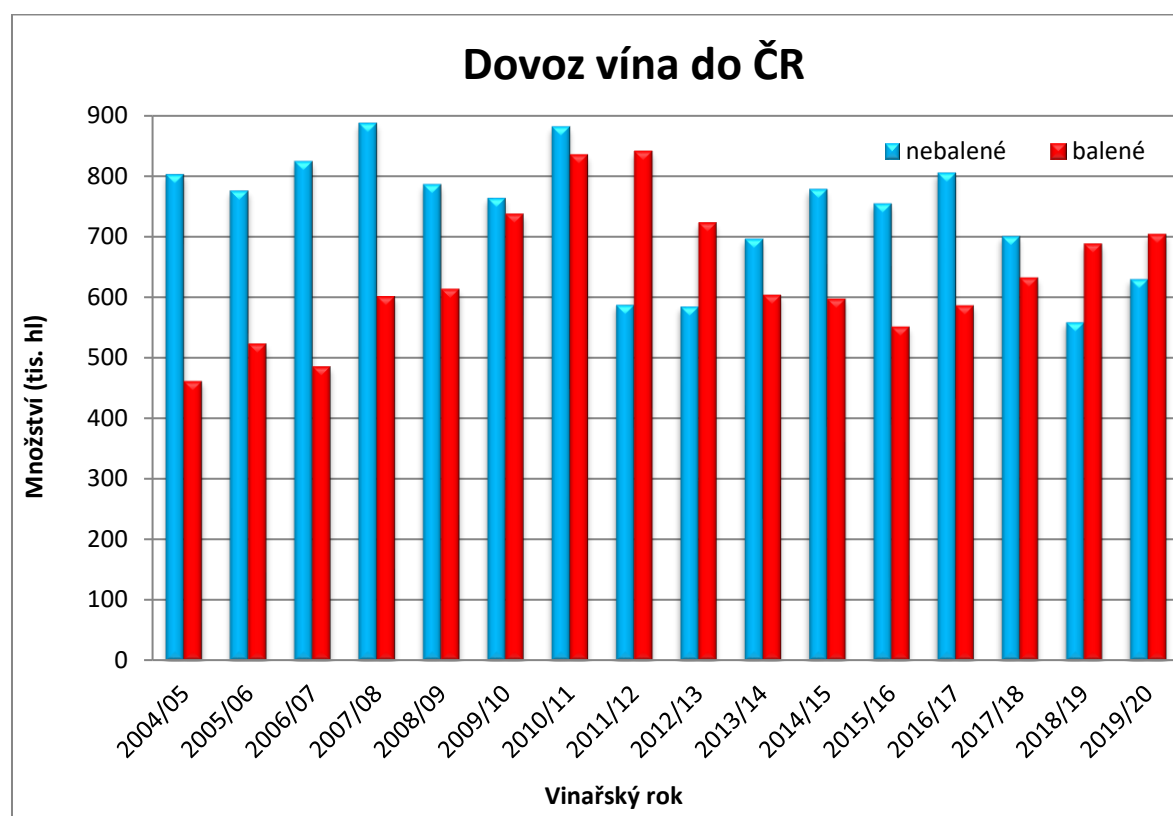

Zahraníční obchod České republiky s vínem ve vinařském roce 2019/2020

Jiří Sedlo

Od roku 2012/2013 se udržuje dovoz vína přibližně na hladině 1,3 mil. hl, v hospodářském roce 2019/2020 to bylo 1,449 mil. hl. Mírně narůstá v posledních čtyřech letech podíl baleného vína (obaly do 10 litrů), a není to již jenom změnou metodiky celního sazebníku, kdy se dříve za balené víno počítaly pouze obaly do 2 litrů. Z toho vína v obalech 2 až 10 litrů (BiB) bylo dovezeno 36 tis. hl za 117 mil. Kč. Zatímco u volně loženého vína jde spíše o množství podle situace na trhu (v závislosti na výnosu hroznů), od vstupu ČR do EU platil trend stálého růstu dovozu pro víno balené až do roku 2011/2012, v následujících letech došlo k jeho meziročnímu poklesu na úroveň před rokem 2007/2008, tedy před hospodářskou krizí. V posledních čtyřech letech objem dovozu baleného vína dále narůstá. Balené víno se v roce 2004/2005 podílelo na celkovém objemu dovozu 37 %, v roce 2011/2012 to bylo 55 % a v roce 2019/2020 tvořilo 53 % dovozu. Pouze ve dvou letech 2011/2012 a 2012/2013 převažoval dovoz baleného vína nad sudovým (obr. 1) a pak v posledních dvou letech.

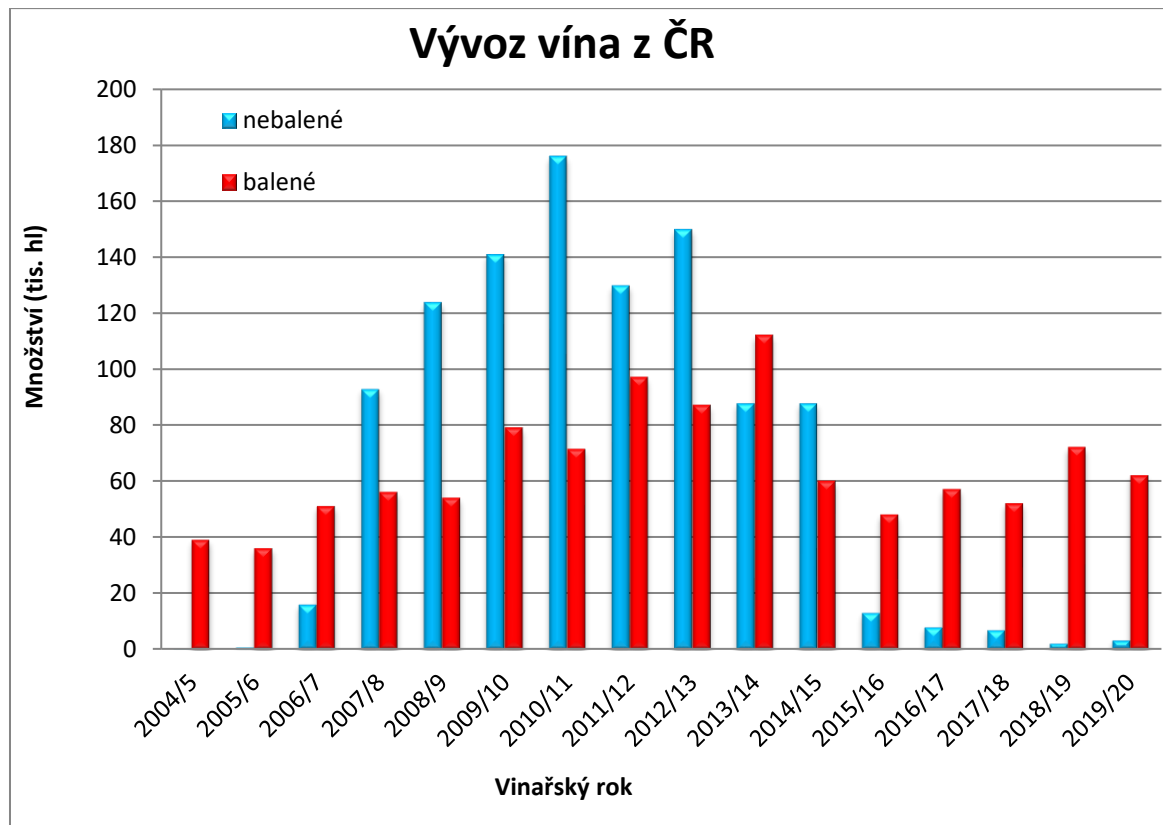
Obr. 1: Vývoj dovozu baleného a nebaleného vína

Dlouho narůstal i vývoz vína z ČR. V roce 2013/2014 již bylo poprvé vyvezeno více vína baleného než nebaleného. K trvalému obratu došlo až v roce 2015/2016. Zřejmě v klidu a potichu skončila éra „papírového obchodování“ s vínem a vrátili jsme se ke stavu před patnácti lety. Je nelogické, aby země, která zásobuje svůj trh 1/3 produkce vína, vyvážela surovinu. Muselo jít jednoznačně o daňový podvod. Vývoz hotového produktu – lahvového vína svůj smysl má. Podílí se na tvorbě image vína z České republiky. V posledním hospodářském roce jsme vyvezli přibližně 0,5 % objemu naší produkce jako volně ložené víno, což je docela rozumné oproti minulosti, kdy se hlavně se Slovenskem v dovozu i vývozu volně loženého vína „obchodovalo“ v objemech desítek procent sklizeného množství hroznů v ČR. Přitom do roku 2006/2007 takový „obchod“ neexistoval. U lahvového vína je menší pravděpodobnost pančování v dovážejícím státě a tím znehodnocení značky vín z ČR. Pro trvalý růst exportu je pro nás tedy důležitější růst vývozu lahvového vína, který ale v posledních 6 letech poklesl, avšak je otázkou, zda ten předcházející obchod nebyl jenom na papíře. Můžeme spokojeně konstatovat, že se poměry vrací do normálu, jenom stát by si měl dát tu práci a vyšetřit, proč k takové odchylce najednou po dobu deseti let přišlo.

Od vstupu ČR do EU se náš export baleného vína mírně zvýšil. Pokud vyloučíme roky 2007/2008 až 2014/2015, kdy zřejmě docházelo k podvodům v zahraničním obchodu s vínem (se Slovenskem), není nárůst nijak výrazný. V relativním vyjádření poměru dovozu a vývozu v roce 2004/2005 tvořil náš objem exportu lahvového vína 8,5 % dovozu stejné komodity, nyní tento poměr tvoří 8,8 % a současně se vyváží téměř 12 % naší produkce vína.

Obr. 2: Vývoj vývozu baleného a nebaleného vína

V posledních patnácti letech se nejdříve zvýšil náš export vína ze 40 tis. hl na 150 tis. hl, vrcholu, téměř 250 tis. hl, dosáhl v roce 2010/2011, od té doby klesá. Nárůst vývozu byl však způsoben v důsledku enormního nárůstu deklarovaného vývozu polotovaru – nebaleného vína. Jednalo se pouze o „papírový“ vývoz, protože polovinu roční produkce vína z našich hroznů při jejich nedostatku nikdo nevyveze. Druhou možností je legální reexport vína, ale vzhledem k tomu, že prakticky vše se odehrávalo jenom ve vztahu se Slovenskem, s vysokou pravděpodobností platí předcházející věta. Ve vývozu jsme se sice vrátili o téměř patnáct let zpět, ale je to ve prospěch našeho vinařství i podnikatelské konkurence. V poslední době již vyvážíme převážně konečný produkt, ne polotovar.

Vývoj obchodní bilance s vínem v ČR byl v posledních šestnácti letech (od vstupu do EU) následující (v milionech Kč):

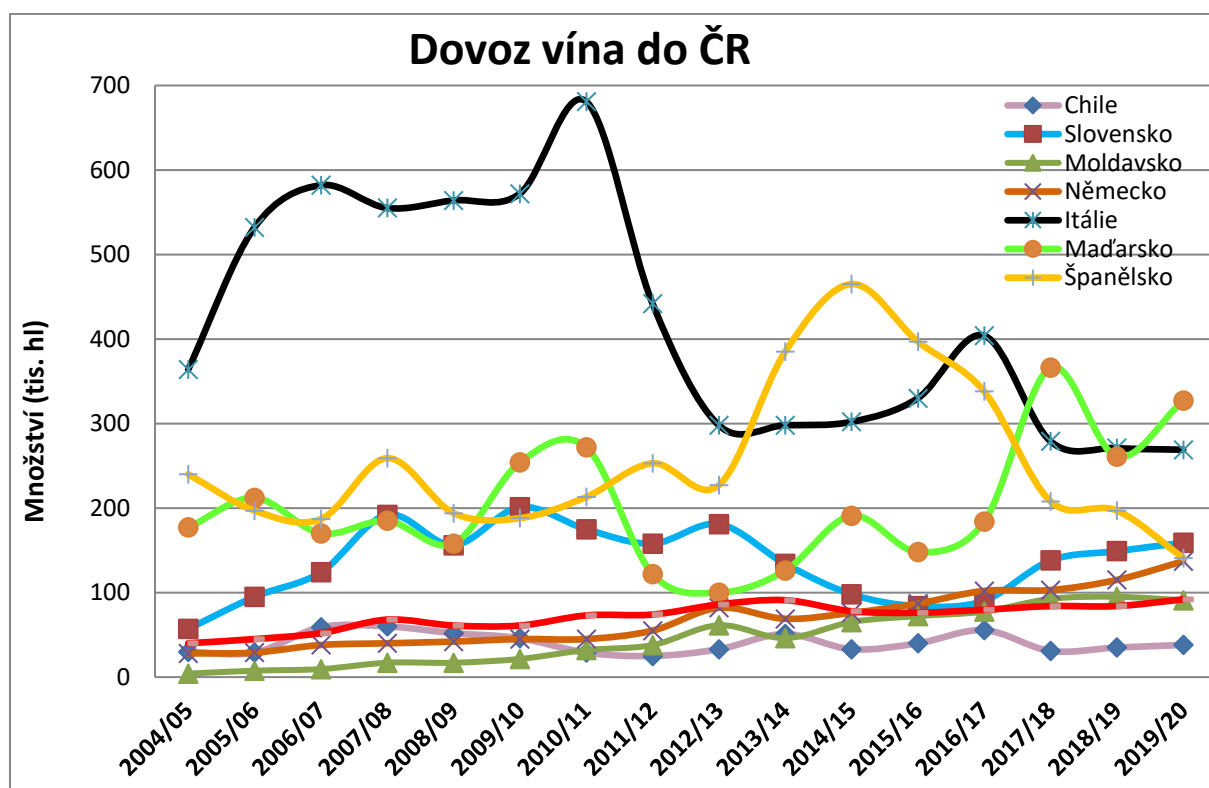
Rok	Dovoz	Vývoz	Rozdíl
2004/2005	-2603	144	-2459
2005/2006	-2379	156	-2223
2006/2007	-2498	233	-2265
2007/2008	-3273	367	-2906
2008/2009	-3150	392	-2758
2009/2010	-3175	453	-2722
2010/2011	-3525	506	-3019

2011/2012	-3616	559	-3057
2012/2013	-4000	667	-3333
2013/2014	-4067	750	-3317
2014/2015	-4169	647	-3522
2015/2016	-4100	423	-3677
2016/2017	-4591	441	-4150
2017/2018	-4987	379	-4608
2018/2019	-5207	574	-4633
2019/2020	-5458	737	-4721

Záporné saldo zahraničního obchodu ČR tedy již počtvrté přesáhlo 4 miliardy Kč za rok a dlouhodobě roste, i když v posledních dvou letech jen mírně. Letos, jako každým novým rokem, bylo nejvyšší, i přes výrazný nárůst našeho exportu. Hodnota ročně spotřebovaného vína na našem trhu (spolu s tuzemskou produkcí a s následnou přidanou hodnotou u dovezeného nebaleného vína) přesahuje 10 miliard Kč. Od vstupu ČR do EU se hodnota dováženého vína se více než zdvojnásobila, hodnota vývozu se zvýšila 5×.

Objem dovozu vína podle zemí se příliš nemění, značný nárůst je ale patrný v prvních letech po vstupu ČR do EU v případě Itálie a Slovenska, export z Itálie k nám v posledních letech značně poklesl. Naopak druhou pozici na našem trhu vyklidilo Rakousko, které v minulosti dodávalo především levné nebalené víno. Na nejvyšší pozici se v posledních sedmi letech drží Maďarsko a Itálie, Španělsko již pět let trvale ztrácí své pozice. Z Maďarska se v roce 2019/2020 spolu s Itálií dovezlo již třetím rokem nejvíce vína (41 %). Během patnácti let se zvýšil dovoz z Francie na více než dvojnásobek a z Německa na téměř pětinašobek, v obou případech se dováží především balené víno za vysokou cenu. Postupně se také výrazně zvýšil dovoz vína z Moldavska.

Obr. 3: Vývoj dovozu vína podle států původu

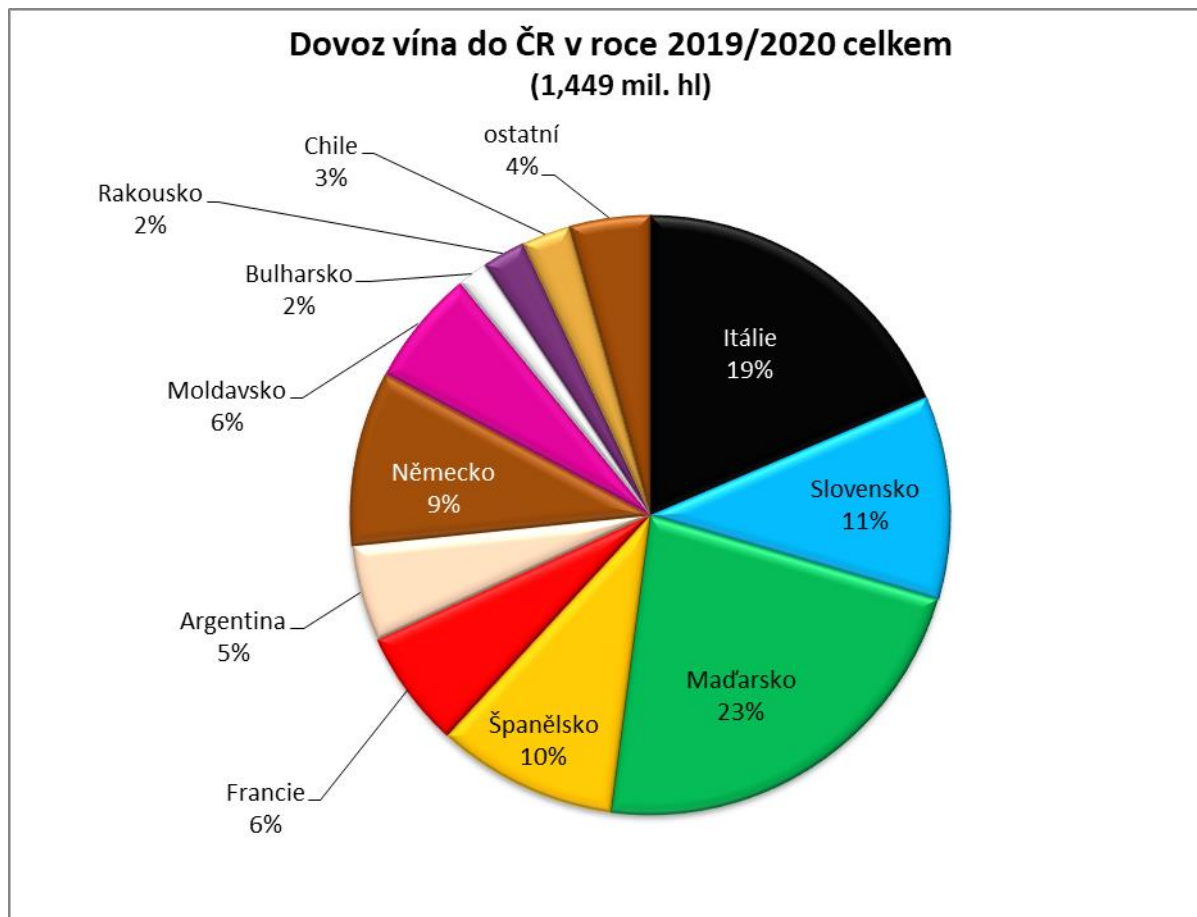

Nejvíce finančních prostředků za dovezené víno do ČR v roce 2019/2020 skončilo stejně jako v předchozích letech v Itálii (1,300 miliardy Kč) a pak následuje Francie (přibližně 0,899 miliardy Kč) před Německem (0,809 mld. Kč), odkud se tentokrát dovezlo opět nejvíce vína v historii. Dovoz z Německa již šestým rokem narůstá. Dalšími státy v pořadí jsou Maďarsko (566 mil. Kč), Slovensko (384 mil. Kč), Španělsko (345 mil. Kč), Moldavsko

(263 mil. Kč) a Chile (255 mil. Kč). Z EU bylo dovezeno víno v celkovém objemu 1,215 mil. hl za 4,656 mld. Kč, tedy 84/85 % veškerého importu.

Podíl jednotlivých států na objemu celkem dovezeného vína je následující:

Obr. 4: Dovoz vína podle států ve vinařském roce 2019/2020

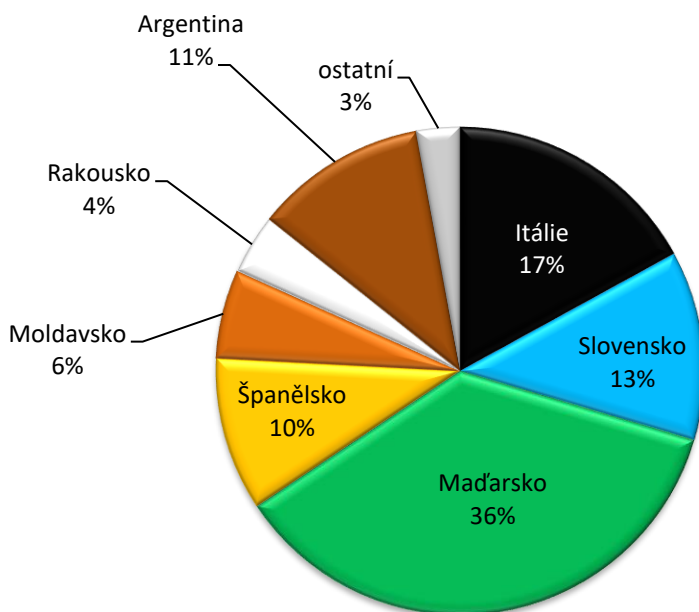

Maďarské, italské a slovenské víno společně spotřebované na našem trhu tak tvořilo větší objem než víno z Moravy. Výrazný nárůst zaznamenal dovoz vína z Argentiny.

Volně loženého vína bylo dovezeno 629 tis. hl (o 13 % více jako rok předtím) za 921 mil. Kč. Z členských zemí EU bylo dovezeno víno v podílu 82 % objemu i hodnoty celkového dovozu nebaleného vína. V tomto vinařském roce výrazně narostl objem dovezeného vína z Argentiny při jednotkové ceně 16,40 Kč/l. Bylo to nejlevnější nebalené víno, následoval dovoz z Maďarska za 17,30 Kč/l. Podíl jednotlivých států můžeme pozorovat na následujícím obrázku:

Obr. 5: Dovoz nebaleného vína v roce 2019/2020

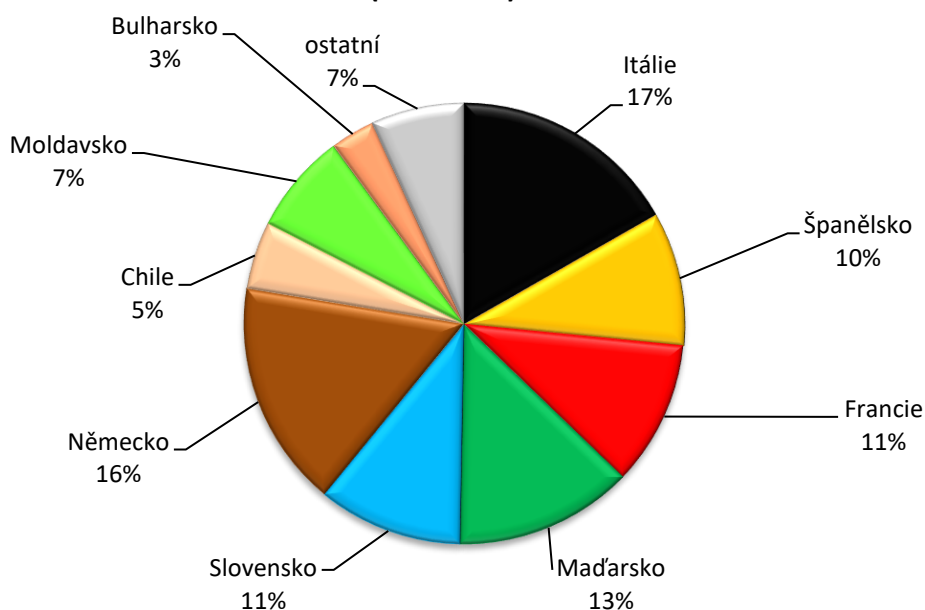
Dovoz nebaleného vína do ČR v roce 2019/2020 (629 tis. hl)

Baleného vína bylo dovezeno 704 tis. hl za cenu 3,744 miliardy Kč, z toho 36 tis. hl za 117 mil. Kč v obalech o objemu 2 až 10 litrů (BiB) při průměrné ceně 32,40 Kč/l. Z uvedené finanční hodnoty putovalo 828 mil. Kč do Itálie, 719 mil. Kč do Německa a 645 mil. Kč do Francie. Francie nám tak dodávala lahvové víno při průměrné ceně 86 Kč/l, Itálie za 70 Kč/l, Německo za 61 Kč/l a Maďarsko za 26 Kč/l. V případě Německa jde spíše o obchodníka, o reexport, než o německé víno. Členské země EU nám dodaly 84 % objemu i finanční hodnoty dováženého lahvového vína.

Obr. 6: Dovoz vína v obalech do 2 litrů ve vinařském roce 2018/2019

Dovoz lahvového vína do ČR v roce 2019/2020 (704 tis. hl)

Surovina k výrobě vína (moštové hrozny a mošty) byla v roce 2019/2020 dovezena v množství umožňující získat 69 tis. hl vína za 197 mil. Kč. Nejvíce se dovážely moštové hrozny (7,3 tis. tun za 166 mil. Kč) při průměrné ceně 22,70 Kč/kg. Většina se jich dovezla z Maďarska (2,8 tis. t) při průměrné ceně 8,40 Kč/kg a z Itálie (2,2 tis. t) za 28,60 Kč/kg. Následoval dovoz moštu za 31 mil. Kč, prakticky jen z Maďarska. Ze států se nejvíce suroviny dovezlo z Maďarska a pak z Itálie.

Náš export suroviny k výrobě vína činil přibližně 7,7 tis. hl za téměř 10 mil. Kč a byl směřován převážně na Slovensko. Hroznů bylo vyvezeno 148 t za 1,4 mil. Kč (průměrná cena 9,60 Kč/kg), moštů 4 tis. hl za 8 mil. Kč.

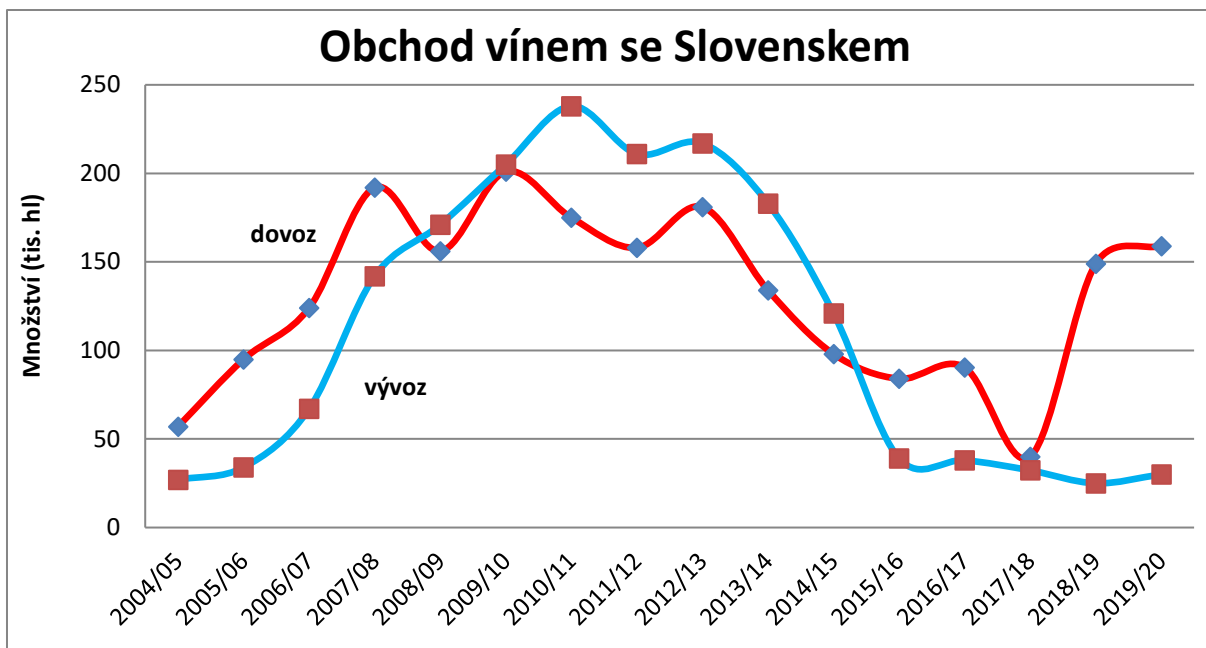
Víno vyvážíme nejvíce na Slovensko a do Německa. Ze 74 tis. hl exportovaného vína za 737 mil. Kč skončilo na Slovensku 30 tis. hl za 184 mil. Kč. Na druhém místě je Německo s 28 tis. hl za 381 mil. Kč. Finanční rozdíl je dán tím, že na Slovensko se vyváží i nebalené víno. Na třetím místě se se značným odstupem nachází Polsko, kam jsme vyvezli jenom 5,8 tis. hl za 46 mil. Kč a těsně za ním Rumunsko s 4,8 tis. hl za 32 mil. Kč.

Nebaleného vína bylo vyvezeno 3,2 tis. hl za 9,1 mil. Kč, převážně na Slovensko (2,2 tis. hl za 5,7 mil. Kč) a do Polska (0,6 tis. hl za 1,9 mil. Kč).

Lahvové víno v celkovém objemu 62 tis. hl za 667 mil. Kč (108 Kč/l) bylo exportováno především do Německa (26 tis. hl za 365 mil. Kč = 140 Kč/l). Na druhém místě se nachází Slovensko (23 tis. hl za 159 mil. Kč = 69 Kč/l). Do Polska se vyvezlo 4,6 tis. hl za 39 mil. Kč = 85 Kč/l, do Rumunska 3,9 tis. hl za 29 mil. Kč (74 Kč/l). Export vína v BiB činil 1,9 tis. hl za 8,9 mil. Kč (45,70 Kč/l), převážně do Rumunska (0,8 tis. hl) a na Slovensko (0,5 tis. hl). Vývoz do zemí EU tvořil přibližně 97 % objemu, za který jsme získali 93 % financí.

Vzájemné obchodní vztahy se Slovenskem v komoditě víno až do roku 2010 narůstaly, po vstupu do EU jsme první čtyři roky dováželi více vína, nežli vyváželi. A narůstající dovoz byl kopírován růstem exportu. Od roku 2010/2011 „záhadně“ začal vzájemný obchod z obou stran klesat. Většina obchodu se dělá v sudovém víně, které prakticky jinam nevyvážíme. Byl to dlouhodobější problém v obchodu vínem: Na obou stranách je obchodováno víno, které buď nepochází z daného státu, nebo se jedná jenom o obchod „papírový“ pro získání původu vína; případně o obě varianty. Stačí si porovnat ceny hroznů v obou státech a ceny obchodovaného sudového vína. Celý problém začal v roce 2007 a vyvrcholil v roce 2010, od té doby množství takto obchodovaného sudového vína vzájemně vyměňovaného mezi Slovenskem a Českem klesal, tedy až do roku 2017/2018. Na obr. 7 je patrná vzájemná závislost křivky dovozu a vývozu vína v posledních letech od vstupu do EU až do uvedeného roku, což jistě není jenom náhoda. V roce 2017/2018 se vzájemný obchod odehrál již na úrovni roku 2004/2005 a převážně se jednalo o balené víno. V roce 2018/2019 bylo zaznamenáno téměř 4x větší množství vína dovezeného ze Slovenska do Česka. Jednalo se většinou o víno nebalené, poměr balené : nebalené činil 2 : 3. Rok 2019/2020 byl obdobný, jen poměr baleného a nebaleného vína byl přibližně 1 : 1, takže prostor pro možné nezákonné manipulace se sudovým vínem se snížil.

Obr. 7: Vývoj obchodu vínem se Slovenskem

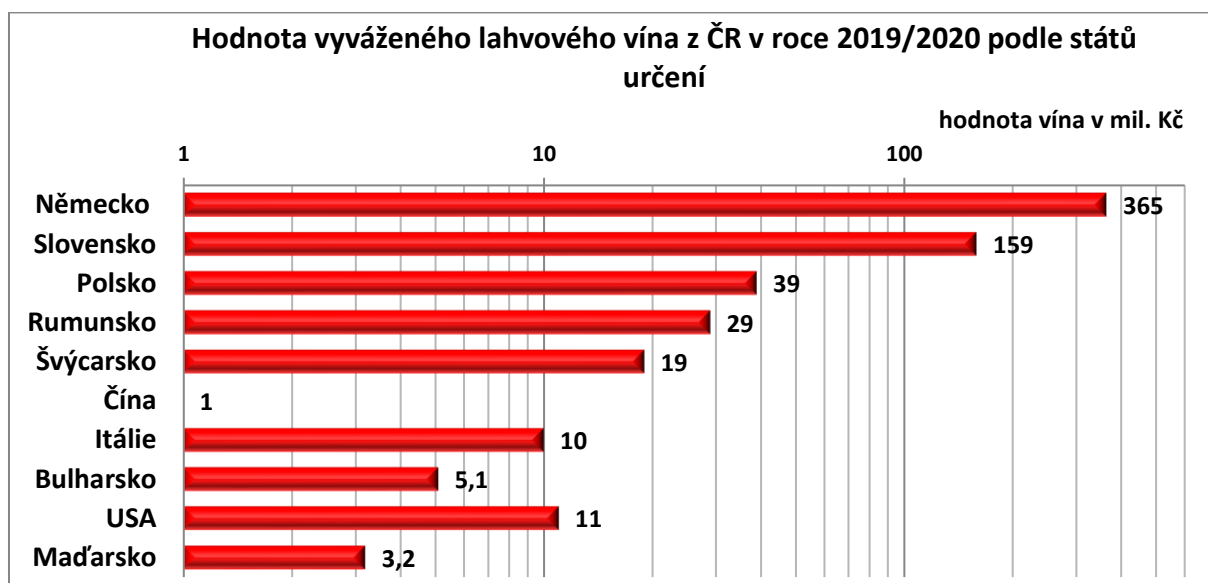
Zajímavým obchodním partnerem pro nás bylo do roku 2016/2017 také Polsko. Vývoz dlouhodobě roste (viz obr. 8). Od té doby ale trvale a poměrně strmě klesá. Na pozici Polska se pomaluje „dotahuje“ Rumunsko.

Obr. 8: Vývoj vývozu vína do Polska

Význam jednotlivých států pro náš export vína v roce 2019/2020 můžeme pozorovat i na obr. 9. Na obrázku jsou uvedeny sestupně státy podle řazení z předcházejícího roku. Na první pohled je patrný výpadek vývozu do Číny. Může to být zapříčiněno koronavirovou pandemií, čínským embargem nebo jinou příčinou. Pandemie měla možnost se ve vinařském roce 2019/2020 projevit pouze během posledních čtyř měsíců, obchodní smlouvy se zpravidla uzavírají v delším časovém horizontu.

Obr. 9: Hodnota vývozu lahvého vína z ČR podle nejvýznamnějších odběratelů v roce 2019/2020

Zajímavé je zhodnotit i strukturu dovozu a vývozu vína a suroviny k jeho výrobě, jak uvádí obr. 10. Využíváme možnosti přidané hodnoty, i když částečně vyvážíme i málo zpracovanou surovinu (mošt).

Obr. 10: Podíl jednotlivých druhů balení vína a suroviny k jeho výrobě na dovozu a vývozu

